

عقیم کردن زنان کارتن خواب

فریبا مرزبان

ایران تنها کشوری نیست که کارتن خواب دارد؛ کارتن خوابی پدیده ای است قابل رویت در سطح جهان. عامل آن فقر است و این پدیده به دلیل کمبود و برخوردار نبودن از پشتوانه امکانات دولتی در کشورهای جهان سوم بیش از ممالک پیشرفته دیده می شود.

هم زمان با گسترش فقر، فحشا و اعتیاد جمعیت زنان کارتن خواب که خیابانی نامیده می شوند رو به تزاید است.

بر اساس گزارش های منتشر شده رسمی از سوی دولت، کارتن خوابها ۱۵۰۰۰ هزار تن ذکر شده اند که یک سوم آن ها را زنان تشکیل می دهند. اغلب زنان متواری از خانه و خانواده؛ در محیط هایی رشد کرده اند که اطرافیان شان معتاد بوده و از طریق دیگر اعضای خانواده و همسر به اعتیاد کشیده شده اند و درصد کمی از آنها پس از متواری شدن از خانه به اعتیاد روی آورده اند.

پایین آمدن سن زنان خیابانی بیانگر مشکلات اقتصادی و نامناسب بودن محیط های خانوادگی و زندگی آن هاست. با مطالعه و تحقیق بر روی نحوه زندگی زنان جوان خیابانی می شود دریافت که محیط ناامن خانه عامل ترک کردن خانه بوده و بسیاری از آن ها مورد تعرض مرد خانه "پدر خانواده، پدرخوانده و یا برادر خود" قرار گرفته اند؛ و یا این که توسط والدین خود در ازای مبلغ ناچیزی فروخته شده و بوسیله همسر در اختیار دیگری درآمده اند. سرانجام، در نتیجه نیازهای مادی برای رفع گرسنگی و زنده ماندن به تن فروشی روی آورده اند.

معاون سازمان خدمات اجتماعی سازمان رفاه شهرداری تهران سال پیش، تعداد کارتن خواب های تهران را ۱۵۰۰۰ نفر تخمین زده است که در میان آنها ۵۰۰۰ زن هستند. این سازمان همچنین به کاهش میزان سن زنان کارتن خواب در کشور اشاره کرده و می گوید میانگین سنی این زنان به ۳۲ سال رسیده است.

فاطمه دانشور، رئیس کمیته اجتماعی شورای شهر تهران خرداد امسال گفت آمار زنان باردار و کودکان در میان کارتن خواب های تهران در حال افزایش است.

با توجه به پرونده های موجود مرتبط با میزان مرگ و میر معتادان در میان زنان خیابانی و اعدام قاچاقچیان مواد مخدر (سوداگران مرگ) در کشور، آماري که دولت در زمینه کارتن خوابی ارائه می دهد نمی تواند صحیح باشد؛ و جمعیت کارتن خواب ها بیش از ۱۵۰۰۰ تن هستند.

چند ماه پیش شماری از نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی هم از افزایش شمار زنان کارتن‌خواب در تهران خبر داده بودند. پرواضح است موضوع کارتن‌خوابی خاص شهر تهران نیست؛ در شهرهای بزرگ چون شیراز و اصفهان هم چون تهران پدیده کارتن‌خوابی رو به تزایدست. و از یاد کارتن‌خواب‌ها خطر مرگ و میر و گسترش امراض را در پی دارد.

در روزهای اخیر موضوع عقیم کردن زنان خیابانی از سوی «شهین دخت ملاوردی» معاون رئیس‌جمهور در امور زنان مطرح شده است؛ طرح و لایحه پیشنهادی برای دومین بار است که رسانه‌ای می‌شود، نخستین بار در سال پیش مطرح شد و به دلیل مخالفت‌هایی که با تصویب این لایحه شده بود از سوی دولت مسکوت گذاشته شد. خانم ملاوردی گفته‌اند که این اقدام منع شرعی و قانونی ندارد (۱)

ملاوردی می‌گوید: «باید به طور تخصصی و کارشناسی این طرح بررسی شود و بر اساس رضایت زنان کارتن‌خواب، عقیم شدن صورت بگیرد.» (۲)

دولت جمهوری اسلامی با تصور این که می‌تواند از تزاید نوزادان معتاد و ابتلا به هیپاتیت و ابتلا به بیماری‌های ایدز در جامعه جلوگیری کند؛ عقیم کردن زن‌ها را مطرح می‌کند. و شهرداری و ادارات و سازمان‌های زیرمجموعه که مسئولیت اجرایی را برعهده دارند؛ برای پایین آوردن آمار مبتلایان به بیماری‌های ایدز راحت‌ترین راه ممکن را پیشنهاد می‌دهد تا از رشد معتادان و بیماران بکاهد.

برچیدن کارتن‌خوابی از مسئولیت‌های دولت است. دولت وظیفه جمع‌آوری و سکنا دادن شهروندان کارتن‌خواب را برعهده دارد و پیشبرد این لایحه هم چون دیگر لوایح تبعیض‌آمیز بر علیه زنان در جمهوری اسلامی است. در مجموع تنظیم قوانین خانواده، سلب حقوق زنان و نابرابری حقوقی در جامعه برتری طلبانه و یک‌سویه است که از بدو تشکیل جمهوری اسلامی تا به امروز عمل می‌کند؛ نظام مردسالارانه حقوق خانواده، حق طلاق، حق حضانت طفل، حق مسکن و دیگر آزادی‌های اجتماعی که از مادر سلب کرده است.

دیدگاه تبعیض‌آمیز جنسیتی دولت در مواجهه با مردان کارتن‌خواب و معتاد باعث شده است؛ در این مورد هم دوگانه برخورد کند و راه حلی برای کنترل مردان پیشنهاد نمی‌دهد. در صورتی که زنان خیابانی به تنهایی نمی‌توانند عامل انتقال و گسترش بیماری در جامعه بشوند. مردان عامل بارداری زنان خیابانی هستند و به همان نسبت یا بیشتر عامل انتقال بیماری در جامعه بوده‌اند؛ دولت در این مورد هم مردان را به حال خود گذاشته و از درمان‌گری زنان خیابان‌گرد و کارتن‌خواب استفاده می‌کند.

زنان معتاد بخاطر نیاز به مواد مخدر یا مبلغ ناچیزی پول که با آن نیاز غذای روزانه شان را تامین می کند؛ خود را در اختیار مردان می گذارند. تحت پوشش درآوردن زنان معتاد و خیابان گرد جزء مسئولیت های مستقیم دولت است و دولت بایستی به ریشه کردن کارتن خوابی که فقر است بپردازد.

به زبان ساده، دولت ناتوان از کنترل فقر و اعتیاد در جامعه است؛ چاره کار را در "عقیم کردن زنان کارتن خواب" و خیابان گرد می بیند. با این اقدام زنان خیابان گرد را با زور و اجبار برای همیشه عقیم می سازند؛ و اقدامی غیر انسانی است. با تصویب این پیشنهاد دولت زنان خیابان گرد را محکوم به ادامه زندگی بشکل حاضر می کند و فرصت تغییر، ترک اعتیاد و بازگشت به روابط سالم جامعه را از آن ها می گیرد.

این طرح هم مانند سایر طرح ها و لوایح تنظیم شده در جمهوری اسلامی به ضرر زنان تنظیم می شود. کارتن خواب ها هم چون سایر شهروندان دارای حقوقی هستند که دولت موظف به رعایت آن هاست. دولت ها تشکیل می شوند برای برطرف کردن مشکلات و خواست های شهروندان و پدیده کارتن خوابی یکی از مشکلات جامعه است. دولت، شهرداری و سازمان های بهزیستی از درآمد کشور هزینه کنند و با تحت پوشش درآوردن آنها و انتقال شان به محیط ها و سامانه های امن از رشد کودکان معتاد و مبتلایان به ایدز و دیگر امراض بکاهند. راه مقابله با کارتن خوابی این است؛ نه با نقص عضو کردن زنان کارتن خواب.

در صورتی که زنان کارتن خواب هم بپذیرند و با عقیم شدن موافقت بکنند؛ در حالتی عادی نیستند که چنین تصمیمی بگیرند؛ آن ها در اثر فشارهای موجود است که تسلیم می شوند. و چون حمایتی از سوی دولت و موسسات بازپروری نمی بینند؛ نمی توانند کمکی برای خویش باشند مجبور خواهند شد خود را نقص عضو کنند.

اجرای لایحه مذکور مشکل اعتیاد در جامعه را حل نمی کند؛ و مشکلی بر مشکلات کارتن خواب ها می افزاید. بدان معنا که کارتن خواب بودن شان بس نیست؛ نقص عضو هم باید بشوند. و این مهم دست آورد دیگری است از جمهوری اسلامی در بعد از انقلاب ۵۷.

از جنبه قانونی هم این نکته ای است انتخابی. هر موضوع، هر اقدام و هر لایحه ای که به زنان مربوط است بایستی به آرای زنان، آرای عمومی گذاشته شود و زنان هستند که به آن لایحه رای موافق یا مخالف می دهند و برای خویش تصمیم می گیرند و دولت مجری آن است.

پی نویس و منابع:

- ۱- معاون رئیس‌جمهوری ایران در مصاحبه با ایلنا، خبرگزاری کار ایران. با اشاره به این که ۱۳ سازمان از جمله شهرداری و سازمان بهزیستی در این مورد مسئولیت دارند، گفته است "متولیان ساماندهی زنان کارتن‌خواب، باید برای رفع مشکل، پا پیش بگذارند."
- ۲- به گزارش تیترا شهر: اما از ابتدای امسال با صحبت شهیندخت مولوردی، معاون امور زنان و خانواده دولت درباره این موضوع بار دیگر این مساله مورد توجه قرار گرفت